

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 218
אב תשע"ט

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

יש לציין שבישובים יש בעיה לבדוק את העירוב, מחמת שהוא נמצא בתוך שטחים פרטיים, שחוששים מכל כניסת רכב או אדם זר, ומחשש לגניבות וכדומה. לכן במסגרת זו הכשרנו את השטח. מוקד העירוב תיאם מראש עם האחראי ועם בעלי המשקים, ששמחו לארח את הקבוצה בתוך החצר שלהם, להיות כעזר להנחלת לימוד העירובין למעשה.

בדיקת השימוש בעמודי הרפת לצורת הפתח

התקנת עמוד חדש במושב יהד עם האברכים

בסיור הזה היה דבר מיוחד, שבו עשינו במעמד עשרות האברכים, התקנת עמוד חדש בעירוב, באחד המקומות שבו היה עמוד עקום במיוחד, ולא היה ניתן ליישרו עקב חוסר היציבות של היציקה, הבאנו את אחד מהבקאים המלאכה, שכבר עשה כמה עירובים במסגרת הפעילות של מוקד העירוב, והדגים לאברכים את חפירת הבור, הכנסת העמוד, הכנת היציקה, יציקת הבטון, וקשירת החוט.

הכנת היציקה והעמדת העמוד החדש

כל התהליכים הנצרכים להקמת עירוב ולתחזוקת

העירוב, נעשו בסיור זה, במעמד עשרות אברכים תלמידי מוקד העירוב, על מנת שיהיה לאברכים ידיעה ברורה בכל עשיית העירובים למעשה, בין בהלכה ובין בפרקטיקה ההלכתית, ובין בידע הטכני, שעל כולם צריך שיהיה פיקוח כשרותי מוסמך. ובעז"ה לומדי השיעורים יוכלו לשאת את התפקיד המיוחד הזה.

חוט שאינו מתנדנד מהרוח אלא מענף שבא ברוח

בפתח הישוב גדל עץ דקל, שאחד מענפיו נגע בחוט העירוב, ובשעת הרוח הוא גרם לנדנדו החוט, עד שיעור שיוצא מבין רוחב העמודים. הבדוק של מוקד העירוב שהיה איתם, נעצר לבאר את פרטי הדין, הנה בענין חוט המתנדנד ברוח, מביא המשנ"ב (סו"ס ס"ב) ש'נחלקו המחצית השקל והמשכנות יעקב, האם יש פסול של מחיצה שאינה עומדת ברוח. לדעת המשכנות יעקב יש פסול שאם בשעת הרוח החוט זז, הרי הוא פסול גם בזמן שאין רוח, ולדעת המחצית השקל אינו נפסל מצד שאינו עומד ברוח. וכאשר אין רוח והוא עומד במקומו, הוא כשר. ולפ"ז יש לעיין במקרה שלנו בשני דברים.

א. מה הדין בחוט שהרוח לא תגרום לו נדנדו, אלא יש ענף של עץ שמתנדנד ברוח עד החוט, והוא גורם לחוט שיתנדנד, האם גם בזה יש פסול של מחיצה שאינה עומדת ברוח [לדעת המשכנות יעקב שדין זה נאמר גם בחוט].

ונראה שדין זה תלוי בטעם של הפסול במחיצה שאינה עומדת ברוח. דהנה נחלקו הפוסקים לגבי מחיצה באיזה נדנדו מדובר. דעת המג"א והמשנ"ב (סי' תר"ל ס"ק מ"ז, וסי' שס"ג סק"כ) שאפילו שהמחיצה נשאת קיימת בכל מצב, ורק היא זזה לפנים ולחוץ, זה סיבה לפסול אותה ממחיצה. אבל דעת החזו"א (סי') שרק בנדנדו שמביא את המחיצה למצב פסול, כגון שמתכופפת מגובה י' טפחים, או מתרוממת מהקרקע ג' טפחים שנעשית למחיצה תלויה, הרי זה פוסל אותה גם כשאין רוח.

ביאור המחלוקת במחיצה שאינה עומדת ברוח

ובביאור מחלוקתם רגילים לבאר, שלדעת המשנ"ב הפסול משום שנאמרה הלכה בחוזק המחיצה, שצריך שהיא תהיה מתקיימת

הקמת מחלקת פיקוח עירובין שע"י בד"ץ "שארית ישראל"
בשבוע זה נפתח במוקד העירוב דף חדש ועולם של כשרות, בפתיחת מחלקת כשרות ופיקוח עירובים, מבי כשרות עולם התורה, בד"ץ "שארית ישראל", בהכוונתם של מרנן ורבנן שליט"א. במערכת הכשרות המהודרת בד"ץ "שארית ישראל", ראו את הצורך הגדול של הציבור למצוא את המידע על הכשרות של העירובים בכל מקום, עד כדי שאפילו אברך שגר בשכונה חרדית אינו יודע מה דרגת העירוב בשכונתו, האם נכון לטלטל גם למחמירים, או שראוי להחמיר בו גם למקילים, והאם לתת לבני משפחתו לטלטל ללא חשש מהי דרגת הכשרות שהוא צריך לנהוג בה. כל אלו נושאים עמומים ביותר אצל רוב האברכים.

כמו כן התושבים אינם יודעים היכן הגבולות של העירוב, כולם רוצים להדריך את בני ביתם שלא יטלטלו מחוץ לעירוב השכונתי המהודר, ולא יסמכו על עירובים כלליים שיש בהם הרבה עיקולי ופשוטי, אבל אין להם מידע מוסמך ונגיש, שיכול להדריך או לתת מפה מסודרת של גבולות העירוב. יש לציין שיש עירובים שכונתיים שכבר ערכו מפה של העירוב, והאחראי מוכן למסור אותה למי שיקבש, אלא שאינו יודע מי הוא המבקש [כי לא כל התושבים יודעים את גודל המעלה של העירוב השכונתי], וכנגד זה, המבקש אינו יודע למי לפנות, או שידוע ואינו פונה אליו. לעומת זאת יש שכונות שמעונינות לעשות מפה, ואין להם את האמצעים לכך, ואחראי אינו ידוע בשכונה, ואדם שאינו מעורה בין הציבור אינו יודע למי לפנות. דברים אלו גורמים שאנשים מטלטלים מחוץ לעירוב, מחוסר מודעות ומחוסר שימת לב או שנמנעים לצאת מהבית מחמת שאינם יודעים על מה אפשר לסמוך, והיכן מותר לטלטל.

בעקבות המצב הקשה השורר בתחום המידע הכשרותי בעירובים בשכונות החרדיות והמתחדשות ברחבי הארץ, ובעקבות התעוררות הציבור יראי השם להתחזק בשמירת שבת גם בנסיעה לנופש, הוקמה מחלקת פיקוח עירובים, שתתן בעז"ה מענה לכל מבקש ה', לדעת היכן אפשר לסמוך על העירוב המהודר ולטלטל בו, והיכן הוא מחוץ לעירוב המהודר, והיכן המצב אינו מתיר לסמוך ולטלטל. ביום פתיחת המערכת, כבר הגיעו עשרות פניות מאנשים שבקשו לברר את מצב העירובים במקומות שונים ויהי רצון שזנכה להורות את ההלכה כראוי, בלי שום מכשול.

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

עשרות אברכים בסיוור עירובין במושב

במקביל לפעילות בתפקיד החדש במחלקת עירובין שע"י בד"ץ "שארית ישראל", ממשיכים ב"מוקד העירוב" את מגוון הפעילויות שנעשו מטעם המוקד במשך כל ימי השנה.

בשבוע זה נערך סיור גדול ללומדי מסגרת השיעורים באזור הדרום. תושבי "אופקים" ו"נתיבות" נתקבצו ובאו על ישוב "יכני", שנמצא ליד העיר "שדרות", ועברו יחד עם המג"ש על קטע מהעירוב של הישוב. הסיור שנמשך קרוב לשעתיים, ובו למדו האברכים עשרות הלכות בצורה מוחשית ומעשית.

האברכים בלימוד עירובין בסיוור במושב

ראש עמוד שאינו תקין גורם לפסול חמור

באחד הישובים שהזמינו את מוקד העירוב, היה בכניסה לישוב עמוד של עירוב, והיתה בו בעיה בראש העמוד, שכפי הנראה נשבר ראשו, והוסיפו עליו חתיכת קרש רחבה שתקעו אותה בראש הצינור של העמוד. בדרך כלל כשעושים פתרון כזה, תוקעים מעל הקרש שני מסמרים גדולים, כדי שיהיה כעין צורת V, והחוט עובר ביניהם. בצורה כזו התיקון הוא טוב, כי אז החוט יושב ממש מעל מרכז העמוד. משא"כ במקום הזה הוא כרך את החוט מסביב לקרש, עם עוד מסמר קטן שבלט בו, ויוצא כאשר מסתכלים מהכיוון שבו החוט יוצא, ניכר שהחוט אינו מעל העמוד, אלא מן הצד, ואינו כשר. כמבואר בשו"ע (סי' שס"ב סי"א שאם קשר את החוט מן הצד, אפילו רק בצד אחד, הרי זה פסול.

עמוד העירוב שהוכנס בעמוד של הגדר

האברכים שבאו לראות את הבדיקה, היו תמהים ונדהמים, איך יתכן שיש דברים הפוסלים מיד בכניסה למושב ומי יודע מה יש בהמשך של המושב. איך יתכן שישבו שיש לו רב, ובדקים את העירוב, ובכל זאת העירוב אינו מתחיל להיות כשר. לאחר שנפגשו עם הרב הוא סיפר שאילו בו מי שראוי לבדוק, ואינו יודע את חומרת הבעיה. הדברים האלו הם לימוד עבור כולנו, כי עדיין מקוננת בנו מחשבה שאולי באמת המצב בעירובים במושבים יותר טוב ממה שאומרים עליו. אבל האמת היא שכמעט בכל מקום, המצב של העירוב יותר גרוע ממה שאומרים עליו, והבעיות הם גם בדברים שפוסלים מעיקר הדין. לכן נתחזק כולנו לקראת הימים שבהם נוסעים משפחה ומשפחה לישובים שונים, לא לטלטל כלל במקומות ההם, ואפילו הילדים ילמדו לשמור שבת, גם במצבים שזה מונע אותנו מלאצת לטיולים.

מגוון רחב של סידורים מודרניים לכלל הציבור

לאור הביקוש והצימאון הגדול של הציבור, עושים במוקד העירוב מאמץ גדול לעשות סידורים מעניינים ומגוונים לקראת ימי בין הזמנים, שחלקם יהיו עוד לפני היציאה לבין הזמנים, וחלקם יהיו בימים הראשונים של בין הזמנים, כדי שכל המעוניין יוכל למצוא לו את הסידור המתאים לו באחד מהזמנים.

בעת סגירת גליון זה עדיין לא השלמנו את ההיערכות לקראת כל הפעילויות, ובעז"ה בגליון הבא נביא פרטים נוספים על מקומות הסידורים וזמניהם. בכל זאת נציין כאן כמה מתוכם:

1. **סידור נתניה, שכונת צאנז.** הגעה בתחבורה ציבורית משך הסידור כשעה. דמי השתתפות 20 ש"ח.
 2. **סידור בדיקת חצרות.** סידור למתקדמים, כולל בדיקת חצרות ופתרונות לעשיית עירוב במתחם. הסידור יתקיים בבני ברק, ביום רביעי או חמישי. ו' אב, הגעה בתחבורה ציבורית. דמי השתתפות 30 ש"ח (לפני ביה"ד).
 3. **סידור בית חלקיה.** לבחורים ואברכים. כולל סדר לימוד של ההלכות עם שיעור ומצגת. סידור בשטח במשך כשעה, ואח"כ בדיקת אחת החצרות והדרכה לבניית עירוב לחצר למעשה. משך התכנית כארבע שעות. הגעה בתחבורה ציבורית, דמי השתתפות מסובסדים 30 ש"ח כולל כיבוד קל. (יום התכנית בתחילת בין הזמנים, יום שלישי י"ב אב).
 4. **סידור מודיעין עילית,** מתחילים במסוף שבסמוך לכניסה לעיר, לומדים על שער המהודר, הקרפץ במטע הזתים, ישיבות שמחוץ לעירוב, עד העמודים בשער הכניסה למתניהו. הסידור יערך ביום שני, י" אב, בשעה 6 בערב. משך הסידור כשעה. דמי השתתפות 10 ש"ח
 5. **סידור בני ברק - ז'בוטינסקי.** לימוד על מגוון רחב של דינים ופתרונות, לאורך עבודות הרכבת הקלה. משך הסידור כשעה.
- לכל סידור יש צורך להירשם מראש, על מנת שנוכל להתארגן בהתאם למספר המשתתפים.

אל תמתין לרגע האחרון, להרשמה קעת חיגי: 055-678-3323

מבצע כתיבת סיפור - כובע במתנה

ל משפחה שתשלח סיפור - תזכה ללא הגרלה, כובע מצחיה. תנאי השתתפות: יש לכתוב רק סיפורים נכונים שארעו לאחד מבני אותה משפחה. המבצע לבנים וגם לבנות. יש לציין שם וטלפון, מקום לימודים וכיתה.

ניתן לשלוח: במייל - a83320@gmail.com

בפקס - 0733215719.

וקבועה במקומה בכוחות טבעיים, ולכן מחיצה שיודעים שאדם יזיז אותה בשבת אנה ואנה, לא תיפסל, כי היא חזקה כראוי, [דלא גרע ממחיצה של בני אדם], ורק כשהיא מתנדנדת מחמת רוח מצויה, נפסלת. משא"כ לפי החזו"א הפסול מפני שאינה ראויה להתקיים בכל שעה בכשרותה. לכן נפסלת גם כשהיא שלימה. לפ"ז יש לומר לגבי חוט שזז מחמת ענף עץ, שבנדנדו ברוח הענף מגיע לחוט ודוחף את החוט, שזה לא חסרון בחוזק החוט, כי כלפי רוח לבד הוא יכול לעמוד, ולכן לדעת המשנ"ב הוא לא יפסל [בשעה שאינו זז], כי יש מספיק חוזק במחיצה. לעומת זאת לדעת החזו"א שהפסול שהמחיצה לא נשאר בכשרותה בכוחות טבעיים, הרי גם במצב כזה החוט לא מתקיים, ולמרות שהרוח לבד לא תזיז את החוט, מ"מ הוא אינו מתקיים. והנה כל הביאור הזה, שמענו מאחד מרבני העירובים, ויש לפלפל הרבה בסברות הפוסקים, והאם דין נדנדו מחמת ענף תלוי בסברות אלו. וניתן ללומדים לעיין בזה.

ב. דבר שני שיש לדון בחוט זה, גם אם נאמר שאין פסול של חוט שאינו עומד ברוח, היינו לגבי הפסול אותו בזמן שאין רוח, אבל כלפי הזמן שיש רוח והענף מזיז את החוט לצד, באותו זמן הרי האמצע של החוט בורח לצד, ולדעת המשכננות יעקב והחזו"א יש בו פסול של צוה"פ מן הצד, וא"כ במשך השבת יש עכ"פ זמנים של רוח שבהם העירוב נכנס למחלוקת, האם חוט שאמצע החוט מתעגל מעט לחוץ נפסל.

גיוזם ענף דקל שמוזיז את החוט ברוח

למעשה בעירובים השכונתיים אין להכשיר דבר כזה, ובעירובי הישובים שמקילים בדיעבד בחוט המתנדנד ברוח, יש מקום להקל בדיעבד גם בזה, אבל ההוראה היא להקפיד לגזום את כל מה שקרוב לחוט, משום שאם הענף יצמח עוד מעט נגיע למצב שהענף מזיז את החוט בקביעות, וזה יותר חמור. ובפרט אם יגרום לשינוי זווית בחוט, שייתכן שפסול מעיקר הדין.

בתוך כדי הדיון הוציאו האברכים מהרכב של מוקד העירוב את המגזמה הארוכה שנפתחת לגובה חמש מטרים, וגזמו ביחד את הענף המגיע אל החוט, כחלק מלימוד ההלכה למעשה.

רבני ישובים מבקשים את בדיקת מוקד העירוב

במסגרת בדיקת עירובי הישובים של מוקד העירוב יש לציין שיש התקדמות גדולה מאוד, שרבני ערים וישובים פונים מעצמם אל מוקד העירוב לבקש שיבדקו את מצב העירוב בישוב שבאחריותם, והם מעוניינים לתקן את הנדרש ע"פ עיקר הדין.

הדברים אינם פשוטים, משום שלתקן עירוב של מושב לאחר שהוזנח תקופה ארוכה, נדרש תקציב יקר של כמה עשרות אלפי שקלים, בעקבות המבנים החדשים שנבנים תחת החוטים, ובעקבות העמודים שמתקמים ונהרסים, והאחראים ברו המקרים אינם מקבלים משכורת ראויה או תקציב, ולכן הם עושים לבד פתרונות, שהרבה מהם אינם כשרים.

אחת מהבעיות המצויות ביותר, הם בנושא של לחיים, כאשר מסתמכים על חוטי חשמל, שהם מחוברים מהצד של העמודים,

ואינם כשרים אלא ע"י העמדת לחי מכוון מתחת הכבל, והלחי הוא במקום עמוד שנמצא מתחת החוט. אבל כיון שהעמודים המצויים בישובים שהם עמודי עץ, נוטים מאוד, והלחמי שמעמידים צמודים לעמודים, נמצא שהרבה מהם אינם תחת החוט. ואפילו אם יהיה דבר אחד כזה בכל הישוב, הרי זה פוסל לגמרי את כל העירוב, משום שאם החוט האחד נפסל מלשמש צורת הפתח, והמקום ההוא נפרץ, וזה פירצה יותר מ"י אמות שאסרת את כל העירוב.

לחי על עמוד עץ נקום פסול

והנה בנושא זה מי שלומד את הנושא יודע להבחין בו, אבל כדי לדעת את המקום הנכון של הלחי, צריך ללמוד את צורת המדידה הנכונה בעזרת מכשיר, כי במראה עין אפשר לטעות בהפרש גדול מאוד. ובשום אופן לא לסמוך על ראייה בלבד ללא מכשיר. הדוגמאות לכך רבות מאוד, ואין כאן המקום להאריך.

אבל יש דברים נוספים שנוגעים גם למצבים שהחוטים בראשי העמודים, וצריך לפקוח עין להבחין בשינויים מסוימים שפוסלים את העירוב.

חדש! שיעורי עירובין בטל' 073-295-1621